

Filmseftirlitið skal verja børn og ung:

Filmsíðnaðurin ger sær dælt av karráum og fúlum filmum!

Ein partur av filmsíðnaðinum tykist gera sær dælt av at framleiða karráar og serliga fúlar filmir og hetta er orsøkin til, at tað framvegis er og verður neyðugt við filmseftirlitum - ikki minst fyri at verja børn og ung. Hetta var niðurstøðan á norðurlandsku filmseftirlitsráðstevnuni í Íslandi herfyri, har eisini umboð fyri Føroyar luttóku. Vit hava fingið hetta tíðindaskriv frá stevnuni:

I summar hevur føroyska Filmseftirlitið tikið lut á norðurlandskari filmseftirlitsráðstevnu í Reykjavík. Hesir fundir norðurlandanna millum eru nú í nøkur ár hildnir annað hvørt ár uppá skift í teimum ymsu høvuðsstøðum, t.d. í 1987 í Oslo, í 1989 í Tórshavn og so hesuferð í 1991 í Reykjavík, har filmseftirlitini skifta orð um felags trupulleikar, áhugamál, og hvussu samvinnast kann framyvir, og hvussu tey kunnu standa saman og gera seg galdandi úteftir, eitt nú á altjóða ráðstevnum, har tann komandi fer at verða hildin í London í vár.

Filmseftirlitini hava

higartil mest sum virkað sum sertiðafyrirbrigdi og hvørt sær roynt at verja tjóðarmentanina út frá landsins löggávu og hugburði, men væl hevur borið til at samstarva norðurlandanna millum út frá tí felags mentunarsæði sum er, hóast ávisar munir.

Hesi seinastu árinu hava filmseftirlit yvirhøvur verið fyri alsamt størri og øðrvísi avbjóðingum, nevniliga sera nógv útgjøgum fjølmiðlavrirksemi, sum jú eisini gjøgnum fylgisveinar røkkur tvørtur um landamærkini og ger tað sera trupult at fremja eitt sertiðafilmseftirlit eins og áður.

Høvuðsspurningurin er

ti, um tað í framtíðini eins og áður yvirhøvur ber til og loysir seg at hava alment eftirlit við mynda- og filmsfyrirvising. Er ikki øll slík framleiðsla í veruleikanum list og tiskil átti at verið »ov heilag« til at komið undir eftirlit av øðrum, verður tað í longdini rætt at byrgja seg inni, ella átti ein ikki at latið hurðarnar upp á víðan vegg fyri allari mynda- og filmsframleiðslu?

Á filmseftirlitsráðstevnuni í Reykjavík í ár tóktist tað framvegis vera breið semja um, at tað innan filmsíðnaðin verða framleiddar myndir og filmar, sum við øllum skili megum metast at vera burtur úr vón og viti, dálkandi

og á annan hátt til bága fyri almenningin og ikki minst børn og ung.

Henda felags niðurstøðan tóktist ikki bara bygd á siðvenju, men líka so nógv á fakligt vit og skil.

Ein partur av filmsíðnaðinum tykist gera sær dælt av at framleiða karráar og serliga fúlar filmir, og máttu norðurlandsku filmseftirlitini viðgang, at ávisur svartur marknaður finst fyri hetta uttan um filmseftirlitini, tó at lögreglan í ávisan mun roynir at fyrirbyrgja tí, har sum löggáva finst fyri tí.

Niðurstøðan gjørdist tí, at tað framvegis er og verður neyðugt við filmseftirlitum undir einum ella øðrum formi, og ikki

minst tá tað veldst um at verja børn og ung. Spurningurin verður bert, hvussu skilabest verður farið fram í framtíðini, ikki júst bert sum eftirlits- og forboðsamboð, men eisini og kanska heldur sum kunnandi, vegleiðandi og ráðgevandi stovnar fyri almenningin.

Síðani var tað sjálvsagt viðurskiptini móttvegis øðrum filmsframvisarum enn teimum, sum filmseftirlitini higartil bert hava havt við at gera, nevniliga biografar og videoforhandlarar. Her verður hugsað um almennu sjónvørpin og fylgisveinarásirnar.

Tey hava eigið innanhýsiseftirlit, sjónvarpsnevndir, sum skulu góðkenna lagdar skráir, men norðurlandsku filmseftirlitini hildu seg í alt ov mongum førum sakna samstarv, og at sjónvørp og fylgisveinarásir í minsta lagi fylgdu teimum alment settu filmseftirlitunum við millum annað nógv gjølligari og regluligari enn higartil at siga hyggjarum frá censuravgerðum og aldursmørkum filmsaftirlitsins, tá filmir verða sýndir á skyggjanum, sum filmseftirlitini annars vegna almenningin og fyri almenningsins pening høvdu mett um og tikið støðu til.

Eisini varð vist á, at tað meir enn so kemur fyri, at almenn sjónvørp og fylgisveinarásir sýna film, sum í biografium og á video er bannaður børnum og ungum, heldur tóliga á kvøldi, og áðrenn sjálvt smábørn eru farin til songar.

Her hava vit annars havt royndir av, at í hvussu so er biografar hava sýnt skynsemi við at sýna heldur harðligaru og grovaru filmirnar seint á kvøldi í mun til barna- og ungdomssýningar fyrr á kvøldi ella sum seinna partssýningar.

Mett varð, at innanlanda var her bert talan um smávegis vandamál, sum saktans kundu loysast, bert umhugnsi og neyðugur samstarvsvilji var til staðar.

Tann størsti spurningurin nú og í framtíðini verður kortini á meira altjóðaplani, serliga nú tann europeiski felagsskapurin komandi ár verður meira samantvinnaður, eisini á tí mentunarlaga økinum, har filmsumfar hongur uppi. Tiskil snúði ein stóru partur av orðaskiftinum á norðurlandsku filmseftirlitsstevnuni í Reykjavík seg um, á hvønn hátt norðurlond frægest kundu standa saman á komandi altjóðaráðstevnu í London í vár og gera síni sjónarmið galdandi í altjóða høpi, og sum onkur tók til: »tala

við eini sameindari norðurlandskari rødd.

Í mun til høvuðsheitini arbeiddi ráðstevnan víðari við ymskum itøkiligum spurningum, so sum at samansjóða aldursmørkini enn meira, soleiðis at tey ymsu norðurlandsku filmseftirlitini kundu fáa enn meira nýttu burtur úr arbeidinum hvor hjá øðrum, tá støða skuldi takast til teir einstøku filmarnar. Avrátt varð í framtíðini at brúka hesa samvinnu nógv skjótari gjøgnum telefaxnýtslu.

Eins og á øðrum filmseftirlitsráðstevnum vóru eisini ymskir fakligir spurningar viðgjørdir, millum annað á hvønn hátt at siggja til meinalaysir barna- og ungdomsfilmir kunnu hava meðabyrgd fyri vaksandi harðskapi millum børn og ung fólk, eins og nógv varð gjørt burtur úr at lýsa og forklára teir munir, sum hóast alt eru í støðutakanini hjá teimum norðurlandsku filmseftirlitunum til sama film.

Føroyska filmseftirlitið heldur seg umframt alt eisini at hava fingið fleiri góð hugskot til itøkiligar broytingar og tillagingar av galdandi filmseftirlitskipan í Føroyum, eitt nú at gera tað møgult hjá børnum og ungum at fara í biograf til film eitt sindur omanfyri galdandi aldursmark, men bert saman við vaksnum, t.d. foreldrunum, sum tá hava ábyrgdina og millum annað kunnu útinna hana við at skifta orð um filmin við børnin ella tey ungu aftaná, men sjálvt so litla broyting kann filmseftirlitið ikki fremja av sær sjálvum, men tað krevur broytta löggávu.

At enda kann leggjast afturat, at íslendingar sýndu stórt gestablidni, hóast avlopstíðin var sera avmarkað teir longu fundardagarnar. Yvirhøvur var íslenska mentamálaráðið vortur, men mest mundi tó rína við okkum føroyingar vitjanin á Bessastøðum hjá Vígdis Fínbogadóttir, forseta. Hon sýndi serligt gestablidni, serliga stóran áhuga fyri filmseftirlitsspurningum og mentunararbeiði í sambandi, og hon sýndi føroyingum serligan ans og bað burturav heilsa føroyingum heima.

Filmseftirlitið
Eyðun Joensen,
nevndarformaður

Norðurlandsku filmseftirlitini avmyndað uttan fyri forsetahúsinu í Íslandi (Bessastaðir).

Vinstu megin frá: Sigurð Joensen, landsrættarsakførari, Peter F. Christiansen, stjóri og Eyðun Joensen, nevndarformaður